

Sygn. akt. I ACa 477/12

I ACz 742/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 lutego 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie Wydział I Cywilny w składzie:

<u>Przewodniczący</u>	SSA Marek Klimczak (spraw)
Sędziowie:	SA Kazimierz Rusin SA Anna Pelc
Protokolant:	st. sekr. sądowy Aleksandra Szubert

po rozpoznaniu w dniu 31 stycznia 2013 r. na rozprawie

sprawy z powództwa **S. F.**

przeciwko (...) **S.A. w W.**

o odszkodowanie, zadośćuczynienie, rentę i ustalenie

na skutek apelacji obu stron

od wyroku Sądu Okręgowego w Przemyślu

z dnia 12 czerwca 2012 r., sygn. akt I C 220/10

oraz zażalenia powoda na postanowienie Sądu Okręgowego w Przemyślu z dnia 29 sierpnia 2012 r.

I. **z m i e n i a** zaskarżony wyrok w części rozstrzygającej o zadośćuczynieniu (pkt I w związku z pkt VIII), o skapitalizowanej rencie ze okres od 1.07.2009 r. do 31. 03. 2010 r. (pkt III w związku z pkt VIII), o rencie za okres od 1.04.2010 r. do 30.06.2012 r. (pkt IV w związku z pkt VIII), o rencie bieżącej (pkt V w związku z pkt VIII) oraz o kosztach postępowania (pkt IX i X) w ten sposób, że:

1. **z a s ą d z a** od pozwanego (...) S.A. w W. na rzecz powoda S. F. tytułem zadośćuczynienia kwotę 400.000 zł (czterysta tysięcy) z ustawowymi odsetkami od dnia 18 czerwca 2010 r. do dnia zapłaty (pkt I w związku z pkt VIII),
2. **z a s ą d z a** od pozwanego (...) S.A. w W. na rzecz powoda S. F. tytułem skapitalizowanej renty za zwiększone potrzeby kwotę 11.979 zł (jedenaście tysięcy dziewięćset siedemdziesiąt dziewięć) z ustawowymi odsetkami od dnia 18 czerwca 2010 r. (pkt III w związku z pkt VIII),
3. **z a s ą d z a** od pozwanego (...) S.A. w W. na rzecz powoda S. F. tytułem renty uzupełniającej za zwiększone potrzeby za okres od 1 kwietnia

2010 r. do 30 czerwca 2012 r. kwotę 62.100 zł (sześćdziesiąt dwa tysiące sto) z ustawowymi odsetkami (pkt IV w związku z pkt VIII):

- co do kwoty 2.300 zł od dnia 2.04.2010 r.
- co do kwoty 2.300 zł od dnia 2.05.2010 r.
- co do kwoty 2.300 zł od dnia 2.06.2010 r.
- co do kwoty 2.300 zł od dnia 2.07.2010 r.
- co do kwoty 2.300 zł od dnia 2.08.2010 r.
- co do kwoty 2.300 zł od dnia 2.09.2010 r.
- co do kwoty 2.300 zł od dnia 2.10.2010 r.
- co do kwoty 2.300 zł od dnia 2.11.2010 r.
- co do kwoty 2.300 zł od dnia 2.12.2010 r.
- co do kwoty 2.300 zł od dnia 2.01.2011 r.
- co do kwoty 2.300 zł od dnia 2.02.2011 r.
- co do kwoty 2.300 zł od dnia 2.03.2011 r.
- co do kwoty 2.300 zł od dnia 2.04.2011 r.
- co do kwoty 2.300 zł od dnia 2.05.2011 r.
- co do kwoty 2.300 zł od dnia 2.06.2011 r.
- co do kwoty 2.300 zł od dnia 2.07.2011 r.
- co do kwoty 2.300 zł od dnia 2.08.2011 r.
- co do kwoty 2.300 zł od dnia 2.09.2011 r.
- co do kwoty 2.300 zł od dnia 2.10.2011 r.
- co do kwoty 2.300 zł od dnia 2.11.2011 r.
- co do kwoty 2.300 zł od dnia 2.12.2011 r.
- co do kwoty 2.300 zł od dnia 2.01.2012 r.
- co do kwoty 2.300 zł od dnia 2.02.2012 r.
- co do kwoty 2.300 zł od dnia 2.03.2012 r.
- co do kwoty 2.300 zł od dnia 2.04.2012 r.
- co do kwoty 2.300 zł od dnia 2.05.2012 r.
- co do kwoty 2.300 zł od dnia 2.06.2012 r.

4. **zasądza** od pozwanego (...) S.A. w W. na rzecz powoda S. F. tytułem bieżącej renty uzupełniającej za zwiększone potrzeby w wysokości 3.740 zł (trzy tysiące siedemset czterdzieści) miesięcznie, płatnej z góry do dnia 1 – ego każdego następującego po sobie miesiąca z ustawowymi odsetkami na wypadek opóźnienia w płatności którejkolwiek z rat – począwszy od 1 lipca 2012 r. (pkt V w związku z pkt VIII),

5. **zasądza** od pozwanego (...) S.A. w W. na rzecz powoda S. F. kwotę 7.796 zł (siedem tysięcy siedemset dziewięćdziesiąt sześć) tytułem zwrotu części kosztów procesu (pkt IX),

6. **nakazuje** ściągnąć na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Przemyślu od pozwanego (...) S.A. w W. kwotę 27.999 zł (dwadzieścia siedem tysięcy dziewięćset dziewięćdziesiąt dziewięć) tytułem części opłaty sądowej od uwzględnionej części powództwa, od której powód był zwolniony,

II. **oddala** obie apelacje w pozostałym zakresie,

III. **oddala** zażalenie pozwanego,

IV. **znosi** wzajemnie pomiędzy stronami koszty postępowania apelacyjnego i zażaleniowego,

V. **nakazuje** ściągnąć na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Przemyślu od pozwanego (...) S.A. w W. kwotę 10.536 zł (dziesięć tysięcy pięćset trzydzieści pięć) tytułem opłaty sądowej od uwzględnionej części apelacji powoda, od której powód był zwolniony.

UZASADNIENIE

Powód S. F. domagał się w ostatecznie sprecyzowanym żądaniu pozwu zasądzenia od pozwanego (...) S.A. w W. - tytułem rekompensaty za szkodę majątkową i niemajątkową poniesioną na skutek wypadku komunikacyjnego z dnia 3.11.2007r., którego sprawcą był P. S., prawomocnie skazany za ten czyn - następujących kwot pieniężnych :

- kwoty 600.000 zł tytułem zadośćuczynienia z ustawowymi odsetkami od dnia wytoczenia powództwa, tj. od 30.03.2010r.,
- kwoty 144.556,05 zł tytułem odszkodowania z ustawowymi odsetkami :
 - od kwoty 131.625,93 zł od dnia wtoczenia powództwa, tj. od dnia 30.03.2010r.,
 - od kwoty 4.305,20 zł od dnia 20.04.2009r.,
 - od kwoty 8.623,92 zł od dnia wydania wyroku,
- kwoty 49.214,60 zł tytułem skapitalizowanej renty z tytułu opieki osób trzecich za okres od 1.07.2009r. do 31.03.2010r. z ustawowymi odsetkami od daty wytoczenia powództwa, tj. od 30.03.2010r.,
- kwoty 7.438 zł miesięcznie tytułem bieżącej renty uzupełniającej z powodu zwiększonych potrzeb życiowych powoda, płatnej z góry do dnia 1-go każdego miesiąca z ustawowymi odsetkami na wypadek opóźnienia płatności którejkolwiek z rat, począwszy od dnia 1.04.2010r.,
- kwoty 1.000 zł miesięcznie tytułem renty z powodu utraty zarobków, płatnej z góry do dnia 1-go każdego miesiąca z ustawowymi odsetkami na wypadek opóźnienia w płatności którejkolwiek z rat, począwszy od daty wytoczenia powództwa, tj. od 30.03.2010r.,

Ponadto powód domagał się ustalenia odpowiedzialności strony pozwanej za skutki wypadku mogące wystąpić u niego w przyszłości oraz zasądzenia od strony pozwanej kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Pozwany wnosił o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powoda kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Pozwany wskazywał, iż przyjął na siebie odpowiedzialność za zdarzenie z dnia 3.11.2007r. i w wyniku przeprowadzenia postępowania likwidacyjnego wypłacił powodowi kwotę 200.000 zł tytułem zadośćuczynienia, zwrot kosztów leczenia w kwocie 1514,78 zł, koszty dojazdów do szpitala i na rehabilitację w kwocie 2.674,80 zł, koszty zakupu bielizny do szpitala w wysokości 640 zł, kwotę 35.920 zł z tytułu kosztów opieki osób trzecich za okres od 3.11.2007r. do 30.06.2009r. oraz rentę bieżącą na zwiększone potrzeby począwszy od dnia 1.07.2009r. w wysokości 1.440 zł miesięcznie.

Dalej idące żądania powoda zostały przez pozwanego uznane za nieuzasadnione.

Sąd Okręgowy w Przemyślu w wyniku rozpoznania sprawy, wyrokiem z dnia 12 czerwca 2012r., zasądził od strony pozwanej na rzecz powoda tytułem zadośćuczynienia kwotę 200.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 12.06.2010r. (pkt I), tytułem odszkodowania kwotę 29.015,19 zł z ustawowymi odsetkami od kwot i dat szczegółowo wskazanych w wyroku (pkt II), tytułem skapitalizowanej renty z tytułu opieki osób trzecich za okres od 1.07.2009r. do 31.03.2010r. kwotę 1.269 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 18.06.2010r. (pkt III), tytułem renty uzupełniającej z tytułu zwiększonych potrzeb za okres od 1.04.2010r. do 30.06.2012 r. kwotę 38.880 zł z ustawowymi odsetkami od kwot i dat szczegółowo wskazanych w wyroku (pkt IV), tytułem bieżącej renty uzupełniającej z tytułu zwiększonych potrzeb kwotę 4.140 zł miesięcznie, płatną z góry do dnia 1-go każdego miesiąca z ustawowymi odsetkami na wypadek opóźnienia w płatności którejkolwiek z rat, począwszy od 1.07.2012 r. (pkt V), tytułem renty z powodu utraty zarobków kwotę 1.000 zł miesięcznie, płatną do dnia 1-go każdego miesiąca z ustawowymi odsetkami na wypadek opóźnienia w płatności którejkolwiek z rat, począwszy od dnia 18.06.2010r. (pkt VI), ustalił iż strona pozwana będzie ponosić odpowiedzialność za skutki wypadku z dnia 3.11.2007r. mogące wystąpić w przyszłości u powoda (pkt VII), oddalił powództwo w pozostałej części (pkt VIII), nie obciążył powoda brakującą częścią przypadających na niego kosztów sądowych (pkt IX) oraz nakazał sścięgnąć na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Przemyślu od strony pozwanej kwotę 20.611,08 zł tytułem kosztów sądowych (pkt X).

W uzasadnieniu tego wyroku Sąd Okręgowy - powołując się na ustalenia faktyczne poczynione w oparciu o dokumentację medyczną dotyczącą powoda, zeznania świadków, dokumentację obejmującą jego wydatki związane z leczeniem i rehabilitacją, opinie biegłych lekarzy neurologa, ortopedy traumatologa, urologa, psychiatry, endokrynologa, biegłej z zakresu pielęgniarstwa oraz przesłuchanie powoda - uznał, że powództwo jest częściowo uzasadnione. Zazaczył, że w sprawie nie było sporu co do odpowiedzialności strony pozwanej a przedmiotem kontrowersji była tylko wysokość świadczeń należnych powodowi.

Jeśli idzie o żądanie dotyczące zasądzenia zadośćuczynienia Sąd Okręgowy uznał, że należy się ono powodowi w łącznej kwocie 400.000 zł, a skoro strona pozwana wypłaciła już powodowi z tego tytułu kwotę 200.000 zł, powodowi należy się jeszcze kwota 200.000 zł. Przyznanie powodowi żądanej przez niego kwoty 600.000 zł (łącznie więc 800.000 zł) byłoby jednak nadmierne i dlatego w tej części powództwo zostało oddalone.

Uzasadniając swoją decyzję w tym zakresie Sąd Okręgowy argumentował, że powód przed wypadkiem był zdrowym, silnym, w pełni sprawnym mężczyzną z perspektywami jeśli chodzi o życie zawodowe oraz życie rodzinne. Ponadto miał on przejąć gospodarstwo rodziców, mieszkać z nimi i być ich opiekunem, kiedy z uwagi na wiek nie będą już samodzielni. Powód miał narzeczoną, z którą planował wziąć ślub i założyć rodzinę. Wypadek w dniu 27 urodzin powoda wszystkie te perspektywy przekreślił. Po wieloletnim okresie leczenia i ciągłej rehabilitacji powód porusza się na wózku inwalidzkim, jest sparaliżowany od pasa w dół. Lekarze orzekli, iż jest to stan który nie ulegnie już poprawie. Powód skazany jest na wózek inwalidzki do końca życia. Paraliż spowodował również, iż powód ma spore problemy urologiczne. Cała ta sytuacja wpłynęła też negatywnie na stan psychiczny powoda, przez co musi on korzystać z pomocy psychiatrycznej.

Odsetki ustawowe od zasądzonej kwoty zadośćuczynienia ustalone zostały na dzień wyrokowania, tj. 12 czerwca 2101r. Od tej bowiem daty, jak uzasadniał to rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy, pozwany uzyskał wiedzę w jakiej wysokości będzie zobligowany zapłacić świadczenie z tego tytułu.

Na zasądzone w pkt II odszkodowanie w kwocie 29.015,19 zł złożyły się : kwota 15.390,41 zł obejmująca udokumentowane wydatki a to zakup łóżka rehabilitacyjnego, usługi rehabilitacyjne, zakup wózka inwalidzkiego i remont pomieszczeń w budynku mieszkalnym w celu przystosowania tych pomieszczeń do potrzeb osoby niepełnosprawnej, kwota 6.911,08 zł obejmująca koszty faktycznie wykonanych prac remontowo-budowlanych w celu jak wyżej, 770 zł z tytułu zniszczonych ubrań i telefonu oraz kwota 5.943,70 zł z tytułu udokumentowanych kosztów zakupu sprzętu i usług rehabilitacyjnych.

Zasądzona w pkt III wyroku skapitalizowana renta (1.269 zł) z tytułu opieki osób trzecich za okres od 1.07.2009r. do 31.03.2010r. odpowiada różnicy między rentą wypłaconą przez pozwanego z tego tytułu (1440 zł x 9 miesięcy = 12.960 zł) a rentą należną powodowi za ten okres przy przyjęciu stawki 10 zł za godzinę opieki (1581 zł x 9 miesięcy = 14.229 zł).

Na zasądzoną w pkt IV i V wyroku rentę z tytułu zwiększonych potrzeb złożyły się następujące pozycje: miesięczny koszt zakupu leków w wysokości 165 zł, miesięczny koszt związany z rehabilitacją w wysokości 400 zł, zakup odzieży na rehabilitację w kwocie 50 zł, koszty związane ze specjalną dietą w wysokości 400 zł, miesięczny koszt opieki osoby trzeciej w kwocie 2.550 zł przy przyjęciu, że wymiar tej opieki to 8,5 godziny dziennie, zaś stawka godzinowa jest zgodna z cennikiem MOPS w R. i wynosi 10 zł za godzinę, tj. jak za opiekę nieprofesjonalną świadczoną przez opiekunki MOPS oraz koszty dojazdów na rehabilitację na które składają się miesięczne koszty zużycia paliwa z tego tytułu w kwocie 575 zł. Od renty za okres od 1.04.2010r. do 30.06.2010r., zasądzonej w pkt IV wyroku, odjęta została renta wypłacana już powodowi przez pozwanego z tego tytułu w kwocie 1.440 zł miesięcznie (4.140 zł – 1.440 zł = 2.700 zł).

Wobec tego, że renta z art. 444 § 2 k.c. obejmuje również utratę dochodów związaną z całkowitą lub częściową utratą zdolności do pracy zarobkowej Sąd Okręgowy w pkt VI wyroku zasądził od strony pozwanej na rzecz powoda kwotę 1.000 zł miesięcznie, począwszy od dnia 18.06.2010r. Kwota ta ma zrekompensować powodowi utratę zarobków na które mógłby liczyć w zakładzie pracy w którym pracował przed wypadkiem, a których nie może osiągnąć, gdyż w wyniku wypadku jest trwale niezdolny do pracy.

Uzasadniając orzeczenie o uwzględnieniu powództwa w zakresie ustalenia odpowiedzialności strony pozwanej za skutki wypadku z dnia 03.11.2007r. mogące wystąpić u powoda w przyszłości Sąd Okręgowy wskazał, że praktycznie z opinii wszystkich wypowiadających się w sprawie biegłych wynika, że rokowania odnośnie stanu zdrowia powoda w przyszłości są niepomyślne i jego stan w każdej chwili może ulec pogorszeniu.

Orzekając o kosztach sądowych Sąd Okręgowy przyjął założenie, że powód utrzymał się ze swoim stanowiskiem w 55 %, pozwany zaś w 56 %. Mając na uwadze sytuację osobistą, zdrowotną i materialną powoda Sąd zwolnił go od obowiązku uiszczania brakującej i przypadającej od niego części kosztów, natomiast pozwanego kosztami tymi obciążył, nakazując ściąganie od niego na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Przemyślu kwoty 20.611,08 zł.

Wyrok powyższy zaskarżyły apelacjami obie strony.

Powód w swojej apelacji skarżąc wyrok w części oddalającej powództwo w zakresie szczegółowo określonym w apelacji podniósł zarzuty :

1. naruszenia przepisów prawa materialnego to jest :

- przepisu art. 445 § 1 k.c. poprzez niewłaściwą jego wykładnię i błędne zastosowanie na skutek przyjęcia, że zasądzona tytułem zadośćuczynienia kwota 200.000 zł łącznie z taką samą kwotą wypłaconą w toku postępowania likwidacyjnego jest adekwatna i może być uznana za odpowiednią w rozumieniu art. 445 § 1 k.c., pomimo

że nie odpowiada ona zakresowi krzywdy doznanej przez powoda i by spełnić swą kompensacyjną rolę kwota zadośćuczynienia powinna być ustalona na poziomie nie niższym niż 800.000 zł,

- przepisu art. 481 § 1 k.c. w związku z art. 455 k.c. oraz 817 § 1 k.c. poprzez błędną ich wykładnię i niewłaściwe zastosowanie, polegające na ustaleniu, że ustawowe odsetki od dochodzonego zadośćuczynienia należą się dopiero od daty wyrokowania, w sytuacji gdy roszczenia powinny być zaspokojone przez dłużnika niezwłocznie po wezwaniu go do zapłaty tj. po doręczeniu mu pozwu, tj. od 18.06.2010r.,
- przepisu art. 444 § 1 i 2 k.c. poprzez niewłaściwą jego wykładnię i błędne zastosowanie, na skutek przyjęcia, że :
 - a) zasądzona kwota tytułem zwrotu kosztów przejazdu, składająca się na wymiar renty, rekompensuje w całości wydatki poczynione na ten cel,
 - b) zasądzona tytułem skapitalizowanej renty za okres od 1.07.2009r. do 31.03.2010r. kwota w wysokości 1.269 zł obejmuje zwrot całości kosztów poniesionych z tytułu opieki osób trzecich, w sytuacji kiedy w ogóle nie uwzględnia pozostałych miesięcznych wydatków określonych w piśmie strony powodowej z dnia 6.10.2010r. oraz z dnia 7.05.2012r.,
 - c) zasądzona kwota z tytułu opieki osób trzecich, składająca się na wymiar renty, określona przez Sąd na 1.581 zł na okres od 1.07.2009r. do 31.03.2010r. oraz kwota 2.550 zł za okres od 1.04.2010r. rekompensuje w całości poniesione oraz przyszłe wydatki na ten cel,

2. naruszenie przepisów prawa procesowego, mające wpływ na wynik sprawy, to jest:

- przepisu art. 233 § 1 k.p.c., na skutek braku wszechstronnego rozważenia zebranego w sprawie materiału dowodowego oraz wyprowadzenia błędnego logicznie wniosku z ustalonych przez siebie okoliczności poprzez :
 - a) pomniejszenie znaczenia ujawnionych przez biegłych skutków wypadku dla powoda, dla którego jakakolwiek aktywność, życie towarzyskie oraz praca zawodowa zakończyły się bezpowrotnie w dniu wypadku, co doprowadziło do zasądzenia rażąco niskiego zadośćuczynienia,
 - b) dokonanie oceny opinii biegłej sądowej z zakresu pielęgniarstwa w oderwaniu od wszystkich okoliczności ujawnionych w niniejszym postępowaniu, z pominięciem zasad logicznego rozumowania i doświadczenia życiowego, w szczególności przez ustalenie, że powód wymaga opieki osób trzecich w wymiarze 8,5 godzin na dobę, podczas gdy stan zdrowia powoda daje podstawy ku temu by stwierdzić, że opieka ta powinna być sprawowana 24 godziny na dobę, co doprowadziło do rażącego zanizenia skapitalizowanej i bieżącej renty,
 - c) błędnego ustalenia, że skapitalizowana renta za okres od 1.07.2009r. do 31.03.2010r. obejmuje jedynie koszty opieki, w sytuacji kiedy z materiału dowodowego zebranego w sprawie wynika, że roszczenie to obejmowało nie tylko koszty opieki, lecz także i lekarstw przyjmowanych stale przez powoda, miesięczne koszty rehabilitacji oraz diety, co pozostaje w zgodzie z wykładnią celowościową art. 444 k.c., co w konsekwencji doprowadziło do zasądzenia rażąco niskiej skapitalizowanej renty z tego tytułu,

3. wadliwą ocenę ustaleń stanu faktycznego, mającą wpływ na wynik sprawy, to jest:

- przyjęcie błędnej metody obliczania kosztów przejazdu, polegającej na przyjęciu średniej ilości zużycia paliwa na 100 km i uśrednionej ceny benzyny 4 zł za litr, w sytuacji kiedy ani przyjęta przez Sąd metoda obliczania, ani średnia cena paliwa nie odzwierciedla rzeczywistych kosztów dojazdów oraz średnich cen paliwa w kraju, co w konsekwencji doprowadziło do zasądzenia odszkodowania jak też renty skapitalizowanej i bieżącej, nie uwzględniających w całości zwrotu kosztów przejazdu.

Podnosząc powyższe zarzuty powód wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku :

1. w pkt I poprzez zasądzenie na rzecz powoda tytułem zadośćuczynienia kwoty 600.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 12.06.2012r.,
2. w pkt II poprzez zasądzenie na rzecz powoda tytułem odszkodowania kwoty 32.550,39 zł wraz z ustawowymi odsetkami od kwot i dat szczegółowo wskazanych przez skarżącego,
3. w pkt III poprzez zasądzenie na rzecz powoda kwoty 49.214,60 zł tytułem skapitalizowanej renty z tytułu zwiększonych potrzeb za okres od 1.07.2009r. do 31.03.2010r., wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 18.06.2010r.,
4. w pkt IV poprzez zasądzenie na rzecz powoda kwoty 161.946 zł tytułem skapitalizowanej renty z tytułu zwiększonych potrzeb za okres od 1.04.2010r. do 30.06.2012r. wraz z ustawowymi odsetkami od kwot i dat szczegółowo wskazanych w apelacji oraz w piśmie procesowym datowanym na dzień 04.01.2013r.,
5. w pkt V poprzez zasądzenie na rzecz powoda kwoty 7.438 zł miesięcznie tytułem bieżącej renty uzupełniającej z tytułu zwiększonych potrzeb, płatnej z góry do dnia 1-go każdego miesiąca z ustawowymi odsetkami na wypadek opóźnienia w płatności którejkolwiek z rat, począwszy od 1.07.2012r.

Powód domagał się ponadto zasądzenia na jego rzecz od pozwanego kosztów sądowych, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych za postępowanie przed Sądami obu instancji.

Przedstawiając wniosek ewentualny powód domagał się uchylecia wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania.

Pozwany w swojej apelacji, skarżąc wyrok w części zasądzającej na rzecz powoda rentę uzupełniającą z tytułu zwiększonych potrzeb związanych z kosztami lekkostrawnej diety w kwocie 400 zł miesięcznie za okres od 1.04.2010r. do 30.06.2012r. (pkt IV wyroku) oraz bieżącej renty uzupełniającej z tego tytułu w kwocie 4140 zł miesięcznie., zarzucił mu:

1. sprzeczność ustaleń faktycznych z treścią zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego polegającą na przyjęciu, że ponoszone przez powoda koszty związane ze specjalną lekkostrawną dietą wynoszą 400 zł miesięcznie,
2. naruszenie przepisów prawa materialnego, a to art. 444 § 2 k.c. poprzez przyznanie powodowi renty z tytułu zwiększonych potrzeb z tytułu lekkostrawnej diety od dnia 1.04.2010r. do dnia 30.06.2010r. w wysokości 400 zł miesięcznie oraz bieżącej renty uzupełniającej z tego tytułu w wysokości 400 zł miesięcznie, pomimo braku ku temu podstaw.

W związku z wyżej przytoczonymi zarzutami pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w pkt IV i V poprzez pomniejszenie zasądzonych świadczeń rentowych o kwotę 400 zł miesięcznie, tj. w pkt IV wyroku zastąpienie kwoty 38.880 zł kwotą 28.080 zł (zaskarżeniem objęta została kwota 10.800 zł) oraz zastąpienie kwoty 2700 zł kwotą 2.300 zł i w pkt V wyroku zastąpienie kwoty 4.140 zł kwotą 3.740 zł. Ponadto wniósł pozwany o zasądzenie od powoda kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Jako wniosek ewentualny przedstawione zostało żądanie uchylecia wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy sądowi I instancji do ponownego rozpoznania z pozostawieniem temu sądowi rozstrzygnięcia co do kosztów postępowania apelacyjnego.

Ponadto, postanowieniem z dnia 29 sierpnia 2012r. Sąd Okręgowy w Przemyślu oddalił wniosek powoda o sprostowanie oczywistej omyłki w pkt IV cyt. wyżej wyroku poprzez wpisanie w miejsce błędnie wyliczonej kwoty 38.880 zł, prawidłowej kwoty, tj. 72.900 zł. W uzasadnieniu tego postanowienia wskazano, że wprawdzie intencją Sądu było zasądzenie w pkt IV wyroku kwoty 72.900 zł, co wynika z uzasadnienia tego wyroku, to jednak sprostowanie wyroku nie może nigdy prowadzić do zmiany samego rozstrzygnięcia sporu, nie może więc dotyczyć treści i rozmiarów zasądzanego świadczenia.

Na to postanowienie zażalenie wniósł powód domagając się jego uchylecia oraz zasądzenia kosztów sądowych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

W pierwszej kolejności należało odnieść się do apelacji powoda, jako że obejmowała ona znacznie szerszy zakres zaskarżenia aniżeli apelacja pozwanego. Uznając tę apelację za częściowo uzasadnioną Sąd Apelacyjny miał na uwadze wyłuszczone poniżej okoliczności.

Rozstrzygnięcie o należnym powodowi zadośćuczynieniu zakwestionowane zostało zarówno w aspekcie ustaleń faktycznych, które legły u jego podstaw (podniesiono w tym zakresie zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c.), jak i pod kątem jego zgodności z przepisem art. 445 § k.c.

Należytego usprawiedliwienia nie posiada zarzut naruszenia przepisu art. 233 § 1 k.p.c. Nie odpowiada bowiem rzeczywistości pretensja, jakoby Sąd I instancji naruszył wymieniony przepis na skutek braku wszechstronnego rozważenia zebranego materiału dowodowego oraz wyprowadzenia błędnego logicznie wniosku z ustalonych przez siebie okoliczności poprzez pomniejszenie znaczenia ujawnionych przez biegłego skutków wypadku dla powoda. Jeżeli sięgnąć do uzasadnienia zaskarżonego wyroku (por. str. 17 tego uzasadnienia), znajdują się tam ustalenia faktyczne oddające skalę następstw wypadku w życiu osobistym i społecznym powoda w tym i to, że jakkolwiek aktywność, życie towarzyskie oraz praca zawodowa zakończyły się dla niego bezpowrotnie w dniu wypadku. Od czasu wypadku powód zdany jest na pomoc i opiekę innych osób praktycznie w każdej czynności życia codziennego, wymaga też stałej rehabilitacji i wsparcia emocjonalnego. Nie ma więc żadnego powodu aby uważać, że znaczenie tych następstw zostało przez Sąd I instancji pomniejszone czy zmarginalizowane (por. str. 17 uzasadnienia zaskarżonego wyroku).

Zasadnie natomiast, skarżący podnosi zarzut naruszenia przepisu art. 445 § 1 k.c. wskutek przyjęcia, że zasądzona kwota 200.000 zł, łącznie z wypłaconą w toku postępowania likwidacyjnego taką samą kwotą, jest w okolicznościach niniejszej sprawy adekwatna i może być uznana za odpowiednią w rozumieniu w/w przepisu. Podzielając ten zarzut i uznając, że łączna kwota 400.000 zł jest w tym wypadku rażąco zaniżona, należy jednak stanąć na stanowisku, że wymóg właściwej i odpowiedniej rekompensaty krzywdy odniesionej przez powoda spełni kwota łącznie 600.000 zł, zaś żądana przez powoda z tego tytułu kwota 800.000 zł byłaby już rażąco zawyżona. Trafnie argumentował skarżący, iż pomimo zauważenia istotnych okoliczności rzutujących na wysokość zadośćuczynienia, Sąd I instancji nie docenił dostatecznie krzywdy powoda w aspekcie uznawanej za priorytetową w aktualnych wypowiedziach judykatury – kompensacyjnej funkcji zadośćuczynienia. Pamiętać trzeba, że zadośćuczynienie przyznawane jest tylko raz i obejmuje całokształt okoliczności rzutujących na rozmiar krzywdy poszkodowanego a więc i tych aktualnych na dzień orzekania jak i tych, które są już widoczne, ale występować będą w przyszłości – stąd należytego uwzględnienia i docenienia wymagała zwłaszcza, tak aktualna w niniejszej sprawie, kwestia nieodwracalności skutków wypadku i ich skala w przypadku powoda. Ona bowiem w przeważającej mierze określiła rozmiar cierpień psychicznych poszkodowanego. Ona zatem, powinna też znacząco przełożyć się na wysokość zadośćuczynienia, które ma cierpienia te złagodzić. Chodzi też o to, że wprawdzie ocena wysokości przyjętej w konkretnej sprawie kwoty zadośćuczynienia jako „odpowiedniej” należy w pierwszej kolejności do Sądu I instancji i Sąd ten korzysta tutaj z daleko idącej swobody, to jednak nie może to być suma rażąco odbiegająca od zasądzonej w analogicznych przypadkach – przy uwzględnieniu oczywiście i tego, że tylko do pewnego stopnia można w tej materii mówić o „analogicznych przypadkach”. Również przy uwzględnieniu tego kryterium przyznana powodowi z tytułu zadośćuczynienia kwota 400.000 zł była w ocenie tut. Sądu Apelacyjnego rażąco zaniżona.

Jeśli idzie o zarzut naruszenia art. 481 § 1 k.c. w związku z art. 455 k.c. oraz 817 § 1 k.c. także i on znajduje potwierdzenie.

Ocena rozmiaru szkody, a w konsekwencji wysokości żądanego odszkodowania, w tym zadośćuczynienia, podlega weryfikacji sądowej. Jednakże byłoby niedopuszczalne przyjęcie, że to poszkodowany ma czekać z otrzymaniem świadczenia z tego tytułu do chwili ustalenia wysokości szkody w konkretnym przypadku do czasu wydania orzeczenia sądowego. Orzeczenie sądowe w postępowaniu odszkodowawczym nie ma charakteru konstytutywnego, nie jest więc źródłem zobowiązania sprawcy szkody względem poszkodowanego do zapłaty odszkodowania. Rzeczywistym

źródłem takiego zobowiązania jest czyn niedozwolony. W razie zatem wyrządzenia szkody czynem niedozwolonym odsetki należą się poszkodowanemu już od chwili zgłoszenia przezeń roszczenia o zapłatę odszkodowania, w tym zadośćuczynienia. Zgodnie z art. 455 k.c., w tej bowiem chwili staje się wymagalny obowiązek sprawcy szkody do spełnienia świadczenia odszkodowawczego, który wynika ze stosunku prawnego łączącego sprawcę szkody i poszkodowanego. Jeżeli sprawca szkody uważa, że dochodzone odszkodowanie jest wygórowane, to może zapłacić świadczenie w wysokości ustalonej przez siebie. W takim wypadku spełnia świadczenie z zastrzeżeniem zwrotu. Jeżeli bowiem okaże się, że odszkodowanie w ogóle nie przysługuje poszkodowanemu albo przysługuje w mniejszej wysokości, wówczas, po orzeczeniu sądu, sprawca szkody może żądać zwrotu całego świadczenia albo nadpłaty. Jeżeli natomiast okaże się, że zapłacone świadczenie jest w niższej wysokości od orzeczonego przez sąd, to osoba odpowiedzialna za szkodę ma obowiązek pokryć niedopłatę oraz uiścić odsetki od tej niedopłaty (jeżeli poszkodowany będzie ich żądał). Za przedstawionym rozumowaniem przemawia przede wszystkim wynikający z art. 481 k.c. obiektywny charakter roszczenia o odsetki za opóźnienie, które nie jest zależne od zawinienia zobowiązanego do spełnienia świadczenia. Jest więc zasadą, że zarówno odszkodowanie, jak i zadośćuczynienie za krzywdę stają się wymagalne po wezwaniu ubezpieczyciela przez poszkodowanego (pokrzywdzonego) do spełnienia świadczenia odszkodowawczego (art. 455 § 1 k.c.). Od tej zatem chwili biegnie termin do odsetek za opóźnienie (art. 481 § 1 k.c.) – por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 lutego 2010 r. II CSK 434/09, LEX nr 602683 oraz z dnia 16 grudnia 2011 r. V CSK 38/11, LEX nr 1129170. Zasadnie więc, powód domagał się zmiany zaskarżonego wyroku przez zasądzenie na jego rzecz odsetek ustawowych od zasądzonych zadośćuczynienia od dnia doręczenia pozwanemu odpisu pozwu.

Apelacja powoda zasługiwała na częściowe uwzględnienie również w tym punkcie, który obejmował zarzut błędnego ustalenia, iż skapitalizowana renta za okres 01.07.2009r. do 31.03.2010r. obejmuje jedynie koszty opieki w sytuacji kiedy, z materiału dowodowego sprawy a w szczególności z pism procesowych powoda z dnia 06.10.2010r. oraz z dnia 07.05.2012r. a także ze stanowiska zajętego na rozprawie w dniu 29.05.20102r. wynikało, że roszczenie powoda obejmowało obok kosztów opieki (1.269 zł) także takie usprawiedliwione koszty jak ; koszty zakupu leków (165 zł), koszty rehabilitacji (400 zł), koszty odzieży na rehabilitację (50 zł) i koszty dojazdu (575 zł). Te ostatnie koszty w łącznej kwocie 1190 zł miesięcznie zostały uwzględnione przez Sąd I instancji za kolejne okresy i nie ma żadnego powodu, aby zostały one pominięte za okres od 01.07.2009r. do 31.03.2010r. Łącznie więc, powodowi za wymieniony okres należała się kwota 11.979 zł (1190 zł x 9 miesięcy = 10.710 zł plus 1.269 zł tytułem kosztów opieki).

Bezzasadny jest natomiast zarzut naruszenia przepisu art. 233 § 1 k.p.c. przy ocenie dowodu z opinii biegłego z zakresu pielęgniarstwa z dnia 04.03.2012r. Określenie zakresu czasowego dobowej opieki nad powodem należało do kompetencji biegłego, wchodziło bowiem w zakres jego wiadomości specjalnych. Mając na względzie te wiadomości Sąd I instancji zasięgnął opinii biegłego tej specjalności, który oszacował zakres tej opieki na ok. 8,5 godziny dziennie. Biegły wspomniał wprawdzie, że powód obecności osób trzech wymaga całodobowo, niemniej jednak wyraźnie oddzielił pojęcie „obecności” od pojęcia „opieki” czy „pomocy”, wyluszczył to pierwsze jako podstawę do wyczenia należnych powodowi kosztów opieki osoby trzeciej. Nie popełnił zatem błędu Sąd I instancji, tak właśnie interpretując wymienioną opinię i dokonując w oparciu o nią ustalenia, że powód wymaga opieki osób trzecich w wymiarze 8,5 godziny dziennie, które to ustalenie stało się następnie podstawą do wyczenia wysokości renty zasądzonej w pkt III, IV i V zaskarżonego wyroku.

Sąd Apelacyjny nie znalazł również dostatecznie usprawiedliwionych podstaw do podzielenia zarzutu, iż Sąd I instancji wadliwie ocenił ustalenia faktyczne nie stosując do obliczeń przy ustaleniu kosztów przejazdu zasad wynikających z przepisów Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 25 marca 2002r. w sprawie warunków ustalania oraz sposobu dokonywania zwrotu kosztów używania do celów służbowych samochodów osobowych, motocykli i motorowerów niebędących własnością pracodawcy (Dz. U. z 2002r., Nr 27, poz. 271 ze zm.). Trudno nie zgodzić się z twierdzeniem, że przejazdy związane z leczeniem i rehabilitacją powoda musiały generować także inne wydatki poza kosztami zakupu paliwa, to jednak mechaniczne przenoszenie regulacji odnoszącej się do zwrotu kosztów używania pojazdów do celów służbowych na pole stosunków czysto prywatnych nie może być zaakceptowane.

Zasadna natomiast i skutkująca zmianą zaskarżonego wyroku (art. 386 § 1 k.p.c.), okazała się apelacja pozwanego w takim zakresie, w jakim wносиła o pomniejszenie zasądzonej w pkt IV i V renty o kwotę 400 zł miesięcznie a to

w związku z bezzasadnym, gdyż nie mającym oparcia w materiale dowodowym sprawy przyjęciem, że powód ponosi koszty specjalnej lekkostrawnej diety, które zaliczyć należy do zwiększonych na skutek wypadku potrzeb. Skarżący trafnie zauważa, że konieczności stosowania takiej diety nie potwierdził żaden z powołanych w sprawie biegłych nie mówiąc już o tym, iż powód nie wykazał, że lekkostrawna dieta musi koniecznie wiązać się z dietą bardziej kosztowną od „normalnego” wyżywienia.

Wyliczenie miesięcznej renty za okres od 01.04.2010r. do 30.06.2012r. zasądzonej w pkt IV zaskarżonego wyroku przedstawia się zatem następująco ; 165 zł (koszt zakupu leków) + 400 zł (koszt rehabilitacji) + 50 zł (koszt zakupu odzieży na rehabilitację) + 575 zł (koszt dojazdów na leczenie i rehabilitację) + 2.550 zł (koszt opieki osób trzecich) = 3.740 zł. pomniejszeniu tej ostatniej kwoty o kwotę renty wypłacanej powodowi przez pozwanego do zasądzenia pozostała kwota 2.700 zł miesięcznie, a za cały w/w okres kwota 62.100 zł.

To samo wyliczenie legło u podstaw zmiany zaskarżonego wyroku w pkt V.

Zmiany powyższe wymagały stosownej korekty w zakresie rozstrzygnięcia o kosztach procesu i kosztach sądowych należnych Skarbowi Państwa. Jeśli idzie o orzeczenie o zmianę orzeczenia o kosztach procesu przyjęto - w oparciu o ostateczny wynik procesu i stosownie do treści art. 100 k.p.c. - założenie, że powodowi należy się zwrot 2/3 całości wyłożonych przez niego kosztów procesu (11.693 zł x 2/3 = 7.796 zł). Uwzględniono przy tym, że podstawową pozycję w uwzględnionym powództwie stanowiło zadośćuczynienie a więc świadczenie którego suma zależała od oceny sądu. Czyniło to uzasadnionym odstępnie od czysto matematycznego (adekwatnego do tego, w jakim stopniu każda ze stron utrzymała się ze swoim stanowiskiem) rozdzielenia pomiędzy stronami kosztów procesu.

Kierując się przytoczoną wyżej argumentacją, w wyniku częściowego uwzględnienia apelacji powoda, zmieniono zaskarżony wyrok w kierunku postulowanym przez skarżącego (art. 386 § 1 k.p.c.).

W pozostałym zakresie apelacja powoda, z podanych już wyżej przyczyn, podlegała oddaleniu jako bezzasadna (art. 385 k.p.c.).

Oddaleniu jako bezzasadne podlegało zażalenie powoda (art. 385 k.p.c. w związku z art. 397 § 2 k.p.c.). Podzielając w całości argumentację faktyczną i prawną, która legła u jego podstaw należy tylko nadmienić, że korekta wadliwości, na którą zwrócił uwagę skarżący, nastąpiła w ramach rozpoznania jego apelacji.

Mając na względzie wynik postępowań odwoławczych (apelacyjnego i zażaleniowego) Sąd Apelacyjny uznał za właściwe wzajemne zniesienie pomiędzy stronami kosztów związanych z tym etapem postępowania.

Rozstrzygnięcie o nieuiszczonych kosztach sądowych związanych z postępowaniem apelacyjnym znajduje podstawę prawną w art. 113 ust. 1 u.k.s.c. Kosztami tymi został obciążony pozwany w takim stosunku w jakim uległ na tym etapie postępowania. Ten sam przepis legł u podstaw korekty rozstrzygnięcia o kosztach sądowych zawartego w pkt X sentencji zaskarżonego wyroku.